

Kårhtesoptsestimme – ånehks soptsestimme meriesoejkesjen bijre

Gaajhkh maanagiërth kårhtetjomhpem «Kårhtesoptsestimme – ånehks soptsestimme meriesoejkesjen bijre» åådtjeme. Daesnie dijjieh gaajhkh kårhth Kårhtesoptsestimme åarjelsaemien gielesne gaavnede.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 11.04.2023

Kårhtesoptsestimme edtja dijjem skreejrehtidh veelebelaakan sisvegem jih laavenjassh meriesoejkesjisnie goerehtidh. Doh jeenjemes kårhth leah ryöktesth viedteldihkie meriesoejkesjasse, mearan jeatjah kårhth edtjeh skraejrine årroth laavenjostose jih ektie ussjedadtemasse barkijedåehkesne.

Veeljede jijtjh mej kårhtigujmie dijjieh sijhtede barkedh dijjem maanagiërtesne. Mijjen håhköe lea kårhth maehtieh goerkesem jih åtuoem meriesoejkesjistie dårjoehtidh jih ektie faageles ussjedadtemasse maanagiërtesne viehkiehtidh.

Ovmessie vuekieh Káarhtesoptsestimmiem nuhtjedh

- Sâájhtoe lea ávtelhbodti soejkesjamme mah káarhth dijjieh edtjede nuhtjedh, jallh dijjieh maehtede saahht mah káarhth háajjeste giesedh.
- Veeljh káarhtemíesterem mij d'iedtem áádtje tíjjeátnoem stuvredh, dagke aaj káarhth veeljedh, ussjedadtemh j'ih ássjaldahkh tjaeliestidh mearan giehtelidie, j'ih d'iedtem utnedh iktedimmien ávteste.
- Ij leah naan fasitevaestiedassh, men vuartasjidie maam mieriesoejkesje jeahta don syöhteke teeman bijre, sijjesne udir.no

Ussjedadtemekáarhth

Aajkoe daej káarhtigujmie lea dah mah meatan edtjeh sisvegen j'ih laavenjassi bijjeli mieriesoejkesjisnie ussjedadtedh

Ussjedadtemekáarhth

Edtja stáákedimmim, hoksem, lieremem j'ih hammoedimmim

ektesne vuejnedh. Guktie daate våajnoes mijjen maanagiertesne?

Maam mijjeh mielebe lea hijven maanabaelie, j̄ih guktie maanabaelien j̄ijtsearvoem gorredibie mijjen maanagiertesne?

Maam datne ussjedh sæjhta jiehtedh maanah positijvem tsiehkien j̄ih jaahkoem j̄ijtsasse j̄ih j̄ijtsh maehtesvoetide evtiedieh?

Guktie gellievoetine barkebe goh vierhtie mijjen maanagiertesne?

Guktie maehtebe hijven åvteguvvine maanide årrodh gosse edtja empatijem j̄ih mubpiegieriesvoetem vuesiehtidh?

Guktie barkebe ihke maanah maehtieh leajhtadimmiem j̄ijtsasse j̄ih mubpide evtiedidh?

Guktie barkebe ihke maanah edtjeh doestedh pryövije jñh tjetskehke årrodh byjreskasse?

Guktie maehtebe viehkine årrodh guktie maanah jñjtsh jñh mubpiej domtesi, dáájresi jñh mieli bijjeli ussjededtieh? Mijjeh maam akt dorjeme minngemes vâhkoen mij dñhte vuesehte?

Guktie maanaj reaktam hoksebe meatan årrodh?

Guktie sjiehteladtebe guktie maanah edtjeh åadtjoeh meatan årrodh sijnen ovmesse buektemevuekiej tjñrrh?

Guktie hoksebe eejhtegh åadtjoeh meatan årrodh baajnehtidh maanagiertesne?

Vuesiehtimmie

Mijjeh vuejnebe maana daarpesje åeredh jïh liegkedidh. Eejhtegh eah sijhth maana edtja åeredh maanagiertesne, dan åvteste vienhtieh dïhte jïjjenahkerem baajnehte. Guktie maehtebe dam krööhkestidh maanan daerpiesvoeten mietie raeffien jïh liegkedimmien bëjre?

Vuesiehtimmie

Maana sveekes meatan stååkedimmesne dej jeatjah maanajgumie, jïh eejhtegh tjoeperdieh. Mah sjaavnjoeh jallh raerieh maehtieh eejhtegijstie bëtedh dagkeres tsiehkesne? Guktie maehtebe eejhtegigumie ektine maanan tråjjem jïh evtiedimmiem gorredidh?

Guktie eejhtegigumie laavenjostebe sjiehteladtedh ihke fierhte maana jearsoe jïh hijven aalkoem maanagiertesne åådtje?

Guktie sjiehteladtebe guktie maanide hijven våaromem jïh skraejriem vedtebe skuvlesne aelkedh?

Guktie dam s'iehmepedagogeles faalenassem mijjen luvnie
sjiehtedibie gosse mijjen Leah Maanah mah lissie d'arjoem
daarpesjeh?

Guktie barkebe maanagierten faagesuerkide ektiedimmesne
vuejnedh?

Guktie maehetebe maanagierten faagesuerkiejgumie barkedh guktie
d'ihthe vuajnelge goh lustes bielie maanaj aarkebiejjeste mij m'ielem
vadta?

Guktie barkeminie maanide seamma nuepieh vedtedh jih
m'irrestallemem eevtjedh?

Guktie barkeminie sierredimmiem, avtelhaarvoeh, stereotypijh jih
tjiertevidtjiem hooptedh?

Guktie matematihkeles baakoetjierth nuhtjebe aarkebiejjien?

Guktie viehkiehtibie guktie maanah daajroem aadtjoeh kreeki j'ih kreekejieleden bijre?

Guktie barkeminie guktie maanah aehpies sjidtieh saemien kultuvrine j'ih jieledevuekine?

Mieriesoejkesje jeahta barkijh edtjeh vijriedidh j'ih guhkiebasse maanaj iedtjide bigkedh, j'ih dejtje jeereldihkie daajrehtimmieh j'ih daajresh vedtedh.
Mannasinie dihte vihkele?

Guktie maanaj daajrehtimmieh, iedtjh, vuajnoeh j'ih skraejriem vaaroeminie utnedh gosse teemah j'ih prosjekth veeljebe j'ih tjirrehtibie.

Guktie maehetebe soejkesjidh j̄ih progresjovnese sj̄iehteladtedh maanagierten sisvegisnie gaajhkide maanide mijjen maanagiertesne?

Saemien maanagiërth

Saemien maanagiërth edtjeh viehkiehtidh saemien kultuvreaerpiem gorredidh j̄ih guhkiebasse evtiedidh, j̄ih saemien gielem, kultuvrem, jieledevuekieh j̄ih aarvoeh v̄aajnoes darjodh mijjen t̄ijjen. Maam libie dorjeme minngemes t̄ijjem dam darjodh?

Guktie viehkiehtibie guktie maanah maehtieh seahkarimmiem j̄ih ektievoetedomtesem evtiedidh abpe saemien gellievoeten åvteste?

Jeatjah maanagiërth saemien maanajgujmie

Guktie viehkiehtibie guktie saemien maanah mijjen maanagiertesne d̄aarjoem åadtjoeh sijjen gielem, sijjen daajroem j̄ih sijjen kultuvrem gorredidh j̄ih evtiedidh?

Darjomekåarhth

Darjomekáarhth

Vuesiehtimmie

Akte eejhtege lea soptsestamme dah Leah geerve tseahkan båteme, jìh dej maanah sijhtieh sãemies lissie hoksem daarpesjidh ávtese.

Guktie sijhtede hiejmie laavenjostedh daam fulkesidh? Digkiedidien gööktesi gööktesi jìh juekeden dotnen raeriestimmiem gaajhkesigujmie.

Guktie maehete sjehteladtedh ihke maanah maehtieh ovmessie kultuvri bijre lieredh, aaj saemien kultuvren bijre?

Nuhtjh göökte minudth akti akti ussjedidh. Tjãanghkenidien gööktesi gööktesi jìh juekeden dijen ássjaldahkh.

Vuesiehtimmie

Akte baernie lyjhkoe tjovlesne vaedtsedh. Joekehts vuajnoeh dan bijre dovne sisnjelds barkijedãehkesne jìh eejhtegi gaskem.

Biejede jìjtjemdh ovmessie perspektijvi sijse jìh áehpiedehtede dejtie sinsætnan.

Vuesiehtimmie

«Ij goh saatnan Jesuse jeala?» akte maana jeahta. Akte mubpie jeahta: «Ijje maa, ij darjoeh, aahka jeahta.»

Guktie dijjieh lidh sijhteme daejtie maanide vaestiedidh, j'ih mannasinie lidh sijhteme numhtie vaestiedidh? Digkiedidie d'åehkine (jallh dorjehtidie) scenarijumem.

Mieriesoejkesjen mietie maanagierte edtja viehkiehtidh guktie maana maehtieh guarkedh daan beajjetje dahkoeh konsekvensh b'ætijen aajkan utnieh.

Maam mijjen maanagiertesne darjobe mij lea nænnoes? Tjaelieh unnemes golme aath fiereguhte, j'ih darjode ektie plakaatem.

Mij sj'iere væhta lustesvoetese j'ih aavose mijjen maanad'åehkesne?

Minnede «lustesvoetem vijredh» j'ih ohtsedh fierhten maanan d'ååjresem lustesvoeteste j'ih aavoste! Juekieh dov gaavnoeh mubpene tj'ångkosne.

Juekieh dååjrehtimmieh heannadimmijste gusnie akten maanan daerpiesvoeth Leah vigkesne orreme mubpiej daerpiesvoetigujmie.

Guktie maehtebe maanide viehkiehtidh daam balaansem haalvedh?

Tjuvtjedh golme aatide maanagiertesne mah viehkiehtieh skreejrje byjressem vedtedh mij dåårje dam lastoem maanah utnieh stååkedidh , kraanskodh, lieredh jñh haalvedh.

Digkiedidie: Maehtebe jñjtjemse bueriedidh såemieslaakan?

Juekede sinsitniem dåehkide jñh raeriestidie guktie maanah maehtieh åadtjodh abpe kråahpem jñh gaajhkh daajh sijjen lieremeprossine nuhtjedh.

Ohtsedh hijven bodtetjh jñh heannadimmieh gusnie barkoevoelph maanaj ovmessie buektemevuekieh vuejnieh, jñh sjiehteledtieh ihke maanah edtjeh åadtjodh meatan årrodh.

Tjaelesth maaje tsiehkiebaakoeh jallh tjaelieh praksisesoptsesem jñh juekieh dam mubpene tjåangkosne.

Mah dååjrehtimmieh, daajroeh j̄ih maehtelesvoeth hijven v̄aaromem j̄ih hijven skraejriem vedtieh SEØ:sne j̄ih skuvlesne aelkedh?

Darjoeh «post-it-plakaatem» Leahpijste åssjaldahkigujmie dan bijre! Fiireguhte såemies leahpah tjaala.

Soptsesth akten aejkien bijre gusnie d̄iedtem utnih sjehteladtedh akten jearsoe j̄ih hijven aalkovasse akten maanese.

Mij hijvenlaakan juhti? Juekieh barkoevoelpine.

Darjoeh baakoebalvem jallh åssjaldahkekaarhtem destie maam darjobe maam maanah tuhjie lea luste.

Juekede j̄ijtjedh d̄åehkide. Tjaelieh raeriestimmieh darjoemidie gusnie maanah maehtieh kraanskodh, st̄ååkedidh, lieredh j̄ih maam akt j̄ijtse sjugniedidh digitaale buektemevuekiej tj̄irrh. Giehtjedide raeriestimmie ektesne j̄ih j̄ienestidie dejtie b̄øøremes raeriestimmide.

Guktie mijjieh maehetebe daejtie darjoemidie darjodh t̄ijjen åvtese?

Vaedsede bijre jarkan goevtesisnie jallh maanagiertesne jih veeljede aktem tjihtjelem.

Guktie lea sjihteladtme ihke maanah edtjeh baahtsemem utnedh dalhketjidie jih materijellese? Tjihtjele maanaj stååkedihks jih estetihkeles buektemevuekieh dåarjohte?

Nuhtjede såemies minudth heaptoelaajroem darjodh (jallh soejkesjidh) aatigujmie goevtesistie. Laajroe edtja nuekie geerve årrodh guktie maanah maehtieh fysiske haestemh åadtjodh, men seamma tjihtjele nuekie aelhie guktie maehtieh haalvemem dååjredh.

Tjaelieh golme åssjalommesh guktie datne maahtah viehkiehtidh guktie maanah hijven voeth, vuajnoeh jih daajroeh beapmoen, raajnesvoeten, darjomi jih liegkedimmien bijre vejtiestieh.

Digkiedidie gööktesi gööktesi.

Tjaelieh raeriestimmieh orre darjoemidie mejtie maehtebe ålkone

eatnamisnie darjodh ihke maanah maehtieh gellielaaketje
eatnemedååjresh åadtjodh jïh eatnemem dåårjedh goh sijjie
stååkedæmman jïh lieremasse.

Gutkie maanaj dååjrehtimmieh jïh ïedtjh våaroeminie vaeltebe
daesnie?

Ohtsedh stoerre aarhkem. Tjaelieh «heamturh jïh soptsesh» gaskoeh
pæhperem.

Man jeenjesh damtebe? Tjaelieh.

Guktie maanah daejtie mijjen luvnie dåastoeh?

Jokerekåarhth

Daah kåarhth ovmesse darjomh jïh haarjanimmieh buerkiestidh mah maehtieh viehkiehtidh ektievuekiem,
dåehkiebarkoem, barkoebyjresem jïh sieltekkultuvrem nænnoestidh.

Jokerekåarhth

Jiehtieh 1–3 aath mejgumie almetje dov gårroehbielesne lea
viehkiehtamme mijjen maanagiertesne.

Buerkesth almetjen bööremes jïtsevoeth mij dov åelkiesbielesne tjahkesje. Daesnie maehtede guvviedidh, mimadidh jallh jeatjah buektemevuekieh nuhtjedh jis sijhtede.

Mannasinie veeljih maanagiertesne barkedh, jïh mij datnem barkosne skreejrehte?

Juekieh mubpiejgumie.

Gaajhkes mah maanagiertesne berkieh leah vihkeles geerve almetjh maanaj jieliedisnie.

Guktie lea våajnoes mijjen barkijedåehkesne jallh barkoetjiertesne?

Mij bööremes goevtesisnie jallh dåehkine gusnie datne barkh, jïh mannasinie?

Maam jeenjemes garmerdh destie maam buektiehtibie mijjen maanagiertesne, jïh mannasinie?

Andre versjoner av Kortprat

[Kortprat på nordsamisk](#)

[Kortprat på lulesamisk](#)

[Kortprat på bokmål](#)

[Kortprat på nynorsk](#)